

BALASSI BÁLINT KÖNYVTÁR
SALGÓTARJÁN

TUDÁS – ÉLMÉNY – KÖZÖSSÉG

**A Balassi Bálint Könyvtár
Stratégiai terve
2026-2030**

Készítette:
Minőségirányítási Tanács (MIT)

Salgótarján
2025

TARTALOM

Bevezetés - Helyzetelemzés	2
PGTTJ elemzés: Politika, Gazdaság, Társadalom, Technológia, Jog	4
1. Politikai, jogi tényezők szakmai környezetben	4
2. Gazdasági tényezők könyvtárszakmai környezetben	6
3. Társadalmi tényezők könyvtárszakmai környezetben	6
4. Technológiai tényezők	8
SWOT elemzés	9
Alapvető Értékek	13
Stratégiai célok	14
1. Minőség alapú gyűjtemény – Szolgáltatás – Hozzáférés – Közösség	14
2. Szervezeti erőforrás menedzsment	15
3. Kulturális értékmegőrzés – Identitáserősítés	16
4. Társadalmi felelősségvállalás – Partnerség	17
5. Fenntarthatóság – Környezettudatosság	18
6. Digitális hozzáférés – Digitális műveltség – Digitális tudás	19
7. Olvasásnépszerűsítés – Olvasáskultúra fejlesztés – Tanulástámogatás	20
A Balassi Bálint Könyvtár jövőképe	21
Küldetésnyilatkozat	22
Melléklet	23
Tervezett teljesítménymutatók 2026-2030	23

A bennünket körülvevő világ egyre összetettebbé, felgyorsultabbá válik, amire a könyvtáraknak azonnali, újító megoldásokkal kell reagálni. Ezért is van szükség komoly helyzetelemzésre épülő új stratégiai irányra országosan és helyben is.

A könyvtáraknak – így a Balassi Bálint Könyvtárnak (a továbbiakban: Könyvtár) is – legfőbb célja kell, hogy legyen: védeni, őrizni, továbbadni értékeiket és a társadalmi szerepvállalásainkat mind hatékonyabban érvényesíteni. Ez ma már nem lehetőség, sokkal inkább követelmény.

A jogszabályi döntés hatékonyságának kulcsa az országos, megújult szakmai szervezetekkel való egyeztetés, az egymásra épülő együttműködés és partnerség. A jövő szakmai munkája kiemelten alapoz a partnerekre, a kulturális élet egyéb szereplőire is, hiszen lesznek olyan feladatok, amik csak együttműködésben valósulhatnak meg. Ebben a Könyvtár vezetése és munkatársai élenjárók, tudatosak.

A könyvtáros szakma országosan és helyben is bebizonyította, hogy élenjáró az innováció területén, képes a megújulásra. Mindemellett látni kell azt is, hogy ezekkel a hatásokkal még a jövőben számolni kell.

Nehéz, sok áldozatot igénylő feladatok voltak ezek, hiszen intézményeket, tereket kellett bezárni, szolgáltatásokat átértékelni, és mind e mellett meg kellett tanulni a home office munkavégzést, az online tartalmak aktívabb használatát is. Az elmúlt évek komoly kihívásai és a gazdasági nehézségei alatt a könyvtárosok is sokat tanultak, miközben a használókat is tanították.

A Könyvtár eddigi hagyományos eszközei és módszerei (könyvkölcsönzés, helyben használat, olvasásnépszerűsítő programok stb.) ugyan megmaradtak, de újak is folyamatosan beépültek a rendszerbe. (Robotika, KönyvPad szolgáltatások, Házikölcsönzés, KönyvetHaza, könyv-kölcsönző automata, Elektronikus Könyvtár szolgáltatásai, digitalizálás, mesterséges intelligencia stb.).

A Könyvtár Salgótarján város kulturális életében meghatározó szerepet tölt be. Központi épülete a város egyik büszkesége.

Sokrétű szolgáltatásaival, képzett, a szakma iránt elkötelezett munkatársi gárdájával a vármegye és Salgótarján könyvtár használói, látogatói részéről elismert, látogatott, kedvelt intézmény.

A központi intézmény 4 peremkerületi fiókkönyvtárral együtt hirdeti és végzi azt a missziót, aminek fő üzenete: **Tudást** nyújtani, **Élményt** adni, és **Közösséget** teremteni.

Vármegyei hatókörű városi könyvtárként a vármegye területén található kistélepülések lakosságának könyvtári és kulturális rendezvényekkel való ellátásáról is gondoskodik.

Nógrád vármegyében 123 kistépülés tartozik a központi könyvtárhoz, ami a szakmában kiemelkedő példa.

Intézményünk országosan a legkisebb szakmai létszámmal működő vármegyei hatókörrel rendelkező városi könyvtár. Mindezek mellett az intézmény a szakmai követelmények és elvárások tekintetében kiválóan teljesít. Szakértői, szakfelügyelői vizsgálatok, elismerések és díjak dicsérik a könyvtáros munkát. A munkatársak elhivatottak, szeretik a munkájukat, elkötelezettek vállalt hivatásuk iránt.

A látogatók, használók száma évről évre az országos átlagnak megfelelően alakul, a szakma elvárásai mentén mozog.

A Könyvtár kiemelt figyelmet fordít a könyvtárhasználókra, figyelembe veszi igényeiket, igazodik a változásokhoz, követi a szakmai trendeket.

A több mint 300.000 darab dokumentummal rendelkező könyvtári állomány 100 százalékban feltárt, elektronikus katalógusban elérhető.

A dokumentumok széles köre minden korosztály igényeinek megfelel, így biztosítani tudja, hogy tartalmas szolgáltatást nyújtson, a megfogalmazódó kéréseket a lehető legteljesebb mértékben kezelni tudja. Ebben a törekvésben van nagy segítségére a Könyvtárnak az Országos Dokumentumellátási Rendszerben vállalt szerepe.

Az igényes szakmai munka mellett a Könyvtár együttműködő, partnerkereső tevékenységet folytat civilekkel, egyesületekkel, kulturális és oktatási intézményekkel.

Az intézmény által szervezett rendezvények és programok közvetítik az olvasásnépszerűsítést, kapcsolódnak a város és vármegye kulturális életéhez.

A hagyományos könyvtári szolgáltatások biztosítása mellett épületében közösségi teret kínál, lehetőséget teremtve a digitális tartalmakhoz és a folyamatosan fejlődő technológiákhoz való hozzáféréshez.

A Palócföld irodalmi, művészeti, közéleti folyóirat országosan elismert kiadványa a könyvtárnak, mint ahogyan a Salgótarjáni Értéktár is nagy büszkesége a városnak és a

vármegyének.

Szakmai tevékenységeink középpontjában az olvasó áll. Szolgáltatásaiban tetten érhető az innovatív szemlélet, az új technikák jelenléte. Tudatos koncepciók mentén történik a tervezés és a megvalósítás.

A Könyvtár gazdálkodásában szem előtt tartja a költséghatékonyságot, visszafogott, átgondolt pénzügyi szemléletet alkalmaz.

PGTTJ ELEMZÉS: POLITIKA, GAZDASÁG, TÁRSADALOM, TECHNOLÓGIA, JOG

Gyorsan fejlődő, folyamatosan változó politikai, jogi, társadalmi, technológiai elvárások határozzák meg a Könyvtár szervezeti felépítését, szolgáltatási rendszerét.

Jelen elemzés célja, hogy a PGTTJ módszer eszközeivel a teljesség igénye nélkül megvizsgálja az intézményre ható politikai, gazdasági, társadalmi, technológiai és jogi tényezőket, melyek ismeretében könnyebbé válik a megvalósítható, reális stratégiai célok meghatározása.

1. POLITIKAI, JOGI TÉNYEZŐK SZAKMAI KÖRNYEZETBEN

A könyvtári rendszer Magyarország legnagyobb kulturális intézményrendszere, melynek működését a mindenkori hatályos jogszabályok, helyi önkormányzati rendeletek, szakmai ajánlások határozzák meg.

A művelődéshez és a tanuláshoz való jog Alaptörvénybe iktatása megerősítette a könyvtárak szerepét.

Az IFLA-UNESCO közkönyvtári nyilatkozat 2022 felhívja a kormányzati és önkormányzati döntéshozók, valamint a könyvtári közösség figyelmét az egész világon, hogy valósítsák meg a gyakorlatban a nyilatkozatban megfogalmazott elveket. Arra ösztönzi az egyes nemzeti kormányokat és önkormányzatokat, hogy aktív közreműködésükkel támogassák a közkönyvtárak fejlesztését.

A közkönyvtárakat a tudás helyben elérhető kapujaként, a tanulás, a kultúra az elfogadás és a tájékozódás hajtóerejeként, közösségteremtőként említi. Küldetési megfogalmazásában kiemelt figyelmet szentel a hozzáférés biztosítására, a gyermekek olvasási szokásainak kialakítására, erősítésére, a művelődési tevékenységek, programok kezdeményezésére, támogatására is. Kitér ugyanakkor a közösségeknek nyújtott szolgáltatások teljeskörű biztosítására.

A kultúrák közötti párbeszéd előmozdítása itt is hangsúlyosan jelenik meg.

Az érvényes jogszabályok, az IFLA-UNESCO Közkönyvtári Nyilatkozat 2022, a Könyvtári Trend/Jelentések, a korszerű szakirodalom és a helyi kulturális irányok és stratégiák együttes alkalmazásával lesz képes a Balassi Bálint Könyvtár szolgálni a szakmát, a helyi értékeket a mindenkori gazdasági, társadalmi, politikai, technikai és jogi környezetében.

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény adja meg a kereteket, amely alapján a magyar könyvtári rendszer működik.

A Könyvtár, mint vármegyei hatókörű városi könyvtár a 39/2013. (V. 31.) EMMI rendelet alapján végzi Nógrád vármegye 5000 fő alatti településeinek könyvtárellátását a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretében. Továbbá a 73/2003. (V.28.) kormányrendelet alapján ODR-szolgáltató könyvtárként biztosítja a használók számára a dokumentumok hozzáférhetőségét a könyvtárakon keresztül az Országos Dokumentumellátási Rendszer segítségével.

A hazai, nemzeti politikai törekvések közé tartozik a nemzeti jólét megteremtése, a közösség fejlesztése, az életminőség javítása, a versenyképesség, a foglalkoztatás növelése. Ebben a Könyvtár – a társadalmi hasznosság okán, valamint a nemzeti és helyi identitás erősítése érdekében – szakmai lehetőségeinek megfelelően részt kíván venni.

A Könyvtár vezetése és szakmai munkatársai kiemelten fontos célként tekintenek a határon túli magyarság segítésére, ami jelentős feladat a szlovák határhoz közeli Nógrád vármegye és Salgótarján térségében.

A digitális írástudás és eszközhasználat fejlesztése kulcsfontosságú a digitális közigazgatás, egészségügy és egyéb szolgáltatások könnyebb és gyorsabb elérése érdekében. Ebben a könyvtár menedzsmentjének és munkatársainak évekre visszamenő jó tapasztalatuk és gyakorlatuk van.

A Könyvtár jogi környezetének fontos része a szerzői jog, a GDPR rendelet. Az intézmény a mindenkori szolgáltatásainak megtervezésében, feladatainak ellátásában figyelembe veszi, alkalmazza, érvényesíti ezeket.

A stratégiatervezés jogi, politikai környezetének elemzésekor nem tekinthetünk el a mindenkori fenntartó önkormányzat kultúrához való viszonyulásától sem. Előremutató, hogy a városvezetés ambiciózus és cselekvő szemléletet képvisel, amely a problémák helyett a lehetőségekre és a megoldásokra koncentrál.

2. GAZDASÁGI TÉNYEZŐK KÖNYVTÁRSZAKMAI KÖRNYEZETBEN

A jogi és politikai hatások mellett a stratégiai tervnek a változó gazdasági világ hatásaival is foglalkozni kell.

Az elmúlt években világunk jelentősen átalakult: Covid-járvány, energiaválság, háborús helyzet.

A könyvtárak bármennyire is élenjárók voltak a válságkezelésben és az innovációban, nehéz, sok áldozatot igénylő feladatot kellett rugalmasan kezelni a gazdasági hatások miatt: intézménybezárások, szolgáltatások átértékelése, részleges nyitva tartás, stagnáló támogatások, emelkedő könyvtárak, bizonytalan pályázati lehetőségek, alacsony bérek stb.

A Könyvtár felismerte, hogy a talpon maradáshoz, az érték megőrzéshez, a megfelelő képviselőhöz nem csak innovációra van szükség, hanem „más szemléletre” is. Ebben benne van a használóval való közös feladatvállalás, együtt gondolkodás, a közös párbeszéd is.

A város és a vármegye gazdasági jellemzői nagyban visszahatnak a könyvtárra. Fontos a közös párbeszéd és az együttműködés, de azt mindkét fél részéről figyelembe kell venni, hogy a gazdasági nehézségek nem veszélyeztethetik a szakmai munka jogszabályainak betartását.

Az elmúlt években a Könyvtár épületének felújításával jelentős előrelépés történt a Könyvtár korszerű működtetése kapcsán. Az energetikailag részben felújított könyvtári épület működése ugyan kedvezően hat a működési költségeinkre, de a további beruházások folyamatos tervezése nélkül nem tud a Könyvtár gazdasági területen újabb eredményeket felmutatni.

A kulturális területre jellemző alacsony bérezésnek számos következményével kell számolni intézményünkben is. Előregedő szakma, utánpótláshiány, életszínvonal romlás, kiégés, motiválatlanság stb. A Könyvtár vezetésének a jövő tervezése, valamint a stratégiai célok meghatározása kapcsán nincs könnyű feladata. Mindezek mellett a szakmának figyelembe kell venni az állami és önkormányzati támogatások stagnáló helyzetét, valamint a pályázati források beszűkülését is.

3. TÁRSADALMI TÉNYEZŐK KÖNYVTÁRSZAKMAI KÖRNYEZETBEN

A lakosság társadalmi helyzete, életminősége a jelenben, de a jövőben is nagy hatással lesz a könyvtár látogatottságára. A szolgáltatások ára, a térítéses és térítésmentes szolgáltatások arányának meghatározása újfajta szemléletet követel meg a könyvtártól.

A piaci, valamint a szakmai alapú szemlélet arányainak megtalálása és helyi alkalmazása,

valamint a korszerű, minőségi szolgáltatások biztosítása magas szintű ismeretet követel meg. A folyamatos képzés, valamint az önképzés támogatása nélkül ez nehezen képzelhető el.

A Könyvtár munkatársai magasan képzettek, túlnyomórészt egy vagy több diplomával rendelkező szakemberek, ismereteiket a sok éves tapasztalat erősíti meg. A Könyvtárra ható társadalmi tényezők reális kezelésének ez a szaktudás elengedhetetlen része.

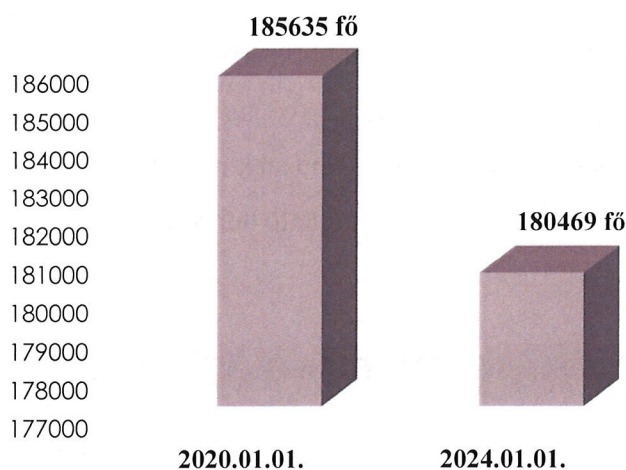
A folyamatosan alakuló, változó társadalmi hatások – pl. a munkaerőpiac változásai, a helyi társadalom elöregedése, az elvándorlás problémája, a fiatalok külföldi munkavállalása, – számos kihívás elé állítja a szakmát. Ennek okán változik a Könyvtár felhasználóinak köre, összetétele és száma is. A 14 éven aluli korosztály stabil látogatói csoport a könyvtárban, amíg a fiatalok, tinédzserek megnyerése nehéz feladat.

Egyre nagyobb szükség van az idősödő korosztály igényeihez illeszkedő szolgáltatásokra, a feléjük megfogalmazódó tudásátadásra, hiszen az ő könyvtári jelenlétükben benne van a tudásvágy, az érdeklődés és a szabadidő hasznos eltöltésének, valamint az élethelyzetüket segítő korszerű információforrások, eszközök használatának szükségessége, illetve igénye is.

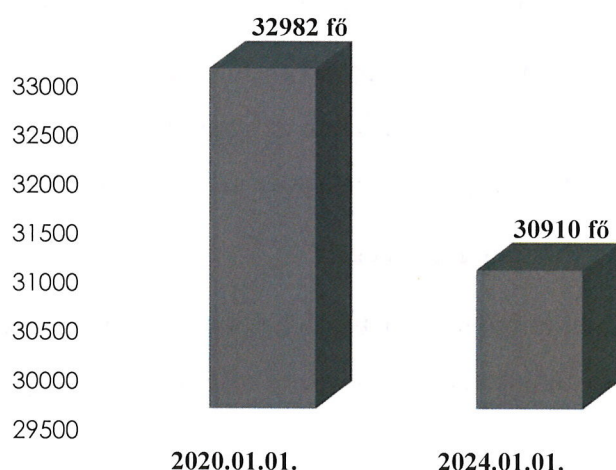
A felgyorsult élet időzavarral küzdő használót is jelent. Felerősödik az azonnali információhoz jutás igénye.

Megváltoztak, s folyamatosan változnak az olvasási szokások (Y- és Z-generációk, digitális bennszülöttek).

Nógrád vármegye lakosságának alakulása:

Sajnálatosan, ez a csökkenő tendencia mutatható ki Salgótarján város lakosságának számában is:

A népességsökkenés könyvtári hatásai intézményünkénél is egyértelműek. A beiratkozott olvasók – főleg a látogatók – számában éreztetik hatásukat az elvándorlás, elhalálozás, valamint a születések számának negatív hatásai. A Könyvtár ennek okán is kényszerül szolgáltatásainak folyamatos felülvizsgálatára, megújítására.

Nógrád vármegyében és Salgótarjánban is jellemző a kisebbségi társadalmi csoportok, a gazdaságilag és szociálisan hátrányos helyzetű lakosság jelenléte. Mindezek együttesen jelentősen felértékelik a könyvtárak szociális szerepét. Az alacsonyabb társadalmi státuszú, szegény lakosság felzárkóztatása, szemléletének alakítása – különös tekintettel a gyerekekre – fontos könyvtári feladat a jelenben, de a jövőben is.

4. TECHNOLÓGIAI TÉNYEZŐK

A technológiai változások, az infokommunikációs technológia rohamos fejlődése új szemléletet, magatartásformát követel meg a könyvtáraktól, könyvtárosoktól is. Erős verseny mutatkozik az információ birtoklásáért, így az információ hatalommá válik.

A fejlődés következtében átalakul a kulturális értékek rögzítésének, megőrzésének és hozzáféréseinek gyakorlata is. A szakmai tudás fejlesztésének természetes velejárója lesz a technológiai tudásbővítés. A digitális írástudás mind magasabb szinten való elsajátítása és alkalmazása mellett szükségessé válik annak átadása, a lakosság digitális kompetenciáinak fejlesztése is. A Könyvtár csapata évek óta élenjáró a lakosság ilyen irányú képzésében, amit a jövőben is érvényesíteni kíván. A helyi könyvtári rendszer kiemelt részlege a digitalizáló csapat, akiknek küldetése a legkorszerűbb IKT-eszközök, illetve az azokra épülő szolgáltatások

mind magasabb szintű bevezetése.

A Robotika, és az arra épülő könyvtári foglalkozások iránti kereslet folyamatosan nő. A jövő tekintetében a digitális tartalom előállítása és az arra épülő szolgáltatás kiemelt stratégiai cél.

A Mesterséges Intelligencia alkalmazásának rohamos előretörése a könyvtárak számára nagy körütekintést kíván. Előnyei mellett kihívást jelent az információk hitelességének kiszűrése. Itt sem tekinthetünk el a folyamatos képzés és önképzés szükségességétől.

Kiemelten fontossá válik az információk gyors elérése.

Az információs piac folyamatosan bővülő palettáján a könyvtár csak állandó odafigyeléssel, a technológia, és az elérhető tartalmak fejlesztésével, és saját szerepprofilijának megtalálásával tud talpon maradni.

Egyre nagyobb teret hódítanak az integrált keresőeszközök és a szemantikus keresők, növekszik az igény az integrált és távszolgáltatások iránt. A webináriumok, e-konferenciák, a különböző közösségi fórumok és az (online) tanulás egyre újabb formái jelennek meg. A robotika, a 3D-s technológiák, a mesterséges intelligencia beépül a könyvtári környezetbe.

A Könyvtárban rendelkezésre álló számítógépek, nyomtatók, okos eszközök állapota, minősége meghatározza a nyújtott szolgáltatásokat.

A digitális archívumokhoz és az online adatbázisokhoz való hozzáférést nagyban megnehezíti ezek költségeinek folyamatos emelkedése.

SWOT ELEMZÉS

A SWOT elemzéssel feltárhatjuk az erősségeket, vagyis a működésnek azokat az összetevőit, amelyeket magas színvonalon tud nyújtani az intézmény, illetve gyengeségeket, vagyis azokat a területeket, amelyek nem kellően vagy nem kielégítően fejlődtek. Számba vehetjük továbbá a lehetőségeket és veszélyeket is, amelyek jelentősen befolyásolhatják a működést, valamint a különböző fejlesztéseket is.

A Könyvtár stratégiai tervezése kapcsán a SWOT elemzéssel feltártuk az erősségeket, vagyis a működésnek azon összetevőit, amelyeket magas színvonalon tud nyújtani az intézmény, illetve rávilágítottunk a gyengeségekre, vagyis azokra a területekre, amelyek nem megfelelő mértékben vagy nem kielégítően fejlődtek. Számba vehetjük továbbá a lehetőségeket és veszélyeket is, amelyek jelentősen befolyásolhatják a működést, valamint a különböző fejlesztéseket is.

Az elemzés főbb megállapításai a következők:

Erősségek

- Reprezentatív, jól megközelíthető, energetikailag felújított, akadálymentes épület
- Tágas, többfunkciós könyvtári terek
- Folyamatosan gyarapított és teljeskörűen feltárt dokumentumállomány
- A vármegye kulturális értékeinek gyűjtése, megőrzése
- Felmérésekkel alátámasztott, használók részéről érkező elégedettség
- Használóközpontú szolgáltatási szemlélet
- Oktatás és tanulás támogatása
- Gyermek- és családbarát könyvtári szolgáltatások
- Online szolgáltatások
- Elkötelezett könyvtárvezetés
- Szakképzett, empatikus munkatársak
- Aktív szerepvállalás a város kulturális életében
- Minőségi programkínálat
- Széleskörű szakmai és civil kapcsolatrendszer
- Archiválás, tartalomszolgáltatás
- Innováció
- Felhasználói igényekre reagáló, a vármegye egészét lefedő korszerű szolgáltatások (KönyvPad, könyvkiadó automata, KSZR stb.)
- Vármegyei ellátórendszer működtetése, települési könyvtárak módszertani koordinálása
- Digitális könyvtári szolgáltatások
- Elnyert díjak – Balassi-díj, Madách-díj, Minősített Könyvtár, Családbarát Szolgáltató Hely, Családbarát Munkahely, Állatbarát Könyvtár
- Online jelenlét
- Pályázati lehetőségek kihasználása
- Kedvező szolgáltatási díjak
- Társadalmi hasznosság
- Jól működő eredménykommunikáció
- Saját kiadványban publikálási tevékenység: KönyvTárTér, KönyvtárKép
- Színvonalas kultúráközvetítő tevékenység

- Közösségépítés
- Felelősségtudat
- Szociális érzékenység
- Minőségirányítási szemlélet, folyamatos megújulás
- Palócföld folyóirat
- Salgótarjáni Értéktár

Gyengeségek

- A peremkerületi fiókkönyvtárak fizikai állapota
- Az anyagi és erkölcsi elismerés alacsony foka
- Alacsony dolgozói létszám
- Idősödő korfa, kedvezőtlen koreloszlás
- Kevés fiatal, képzett munkatárs
- Dolgozói leterheltség
- A tudományos kutatómunka és szakmai publikáció hiánya
- Idegennyelvi hiányosságok
- Raktározási problémák
- Korszerű állományvédelem hiánya
- E-dokumentumok kölcsönzésének megoldatlansága
- Ágazati, országos stratégia hiánya
- A könyvtáros pálya megtartó erejének csökkenése

Lehetőségek

- A Minősített Könyvtári cím újbóli elnyerése, majd a Könyvtári Minőségi Díj megszerzése
- A központi épület belső korszerűsítése
- Új célcsoportok, új könyvtárhasználói rétegek megnyerése
- Folyamatos innováció
- Informatikai eszközök, e-szolgáltatások folyamatos korszerűsítése
- Távolról elérhető szolgáltatások fejlesztése
- Digitalizálási és archiválási tevékenységek erősítése, digitális tartalmak előállítása és szolgáltatása
- Szakmai kompetenciafejlesztés
- Mesterséges intelligencia könyvtári alkalmazása

- Fiatal, szakképzett kollégák bevonása a szervezetbe
- Regionális együttműködés
- Brandépítés
- Közösségi aktivitás további növelése
- „Közösség vezérelt könyvtár” szemlélet
- Közösségekre szabott dokumentumbeszerzés
- Digitális kompetenciák fejlesztése a lakosság körében
- „Zöld könyvtári” tevékenységek bevezetése
- Kommunikációs és marketing tevékenység fejlesztése
- Társadalmi szerepvállalás további erősítése
- A használói közérzet további javítása
- Élményszerű családi programok
- Új, fizetős szolgáltatások bevezetése
- A felhasználók igényei szerint kialakított, újabb, többfunkciós szolgáltató terek kialakítása
- Együttműködési kör bővítése
- Szponzorok, támogatók bevonása
- Megújuló olvasásnépszerűsítési akciók, programok
- Bővülő e-közigazgatási lehetőségek

Veszélyek

- Finanszírozási, szponzorálási, pályázati lehetőségek kiszámíthatatlansága
- Az iskolás korosztály létszámának csökkenése
- Foglalkoztatási bizonytalanság
- Negatív irányú viselkedési kultúra
- A tudás, műveltség társadalmi presztízsének romlása
- Kulturális érdektelenség
- Megváltozott olvasói szokások
- Informatikai kihívások, átalakuló informálódási szokások
- A nyomtatott könyv háttérbe szorulása, az internet, digitális világ térnyerése, elszívó ereje
- A szakma társadalmi presztízsének romlása, a könyvtáros pálya vonzerejének csökkenése

- Természeti katasztrófák, veszélyhelyzet, háborús fenyegetettség
- Gazdasági válság
- Állami támogatások stagnáló mértéke
- A valahol tanulók leterheltsége
- Könyvtári dokumentumok árának folyamatos növekedése
- Anyagi elismertség alacsony foka
- Negatív demográfia tendenciák (lakosságszám és összetétel)
- Romló gazdasági és társadalmi környezet
- Foglalkoztatási bizonytalanság
- Elvándorlás
- Olvasási, tanulási nehézséggel küzdők számának növekedése
- Könyvtáros, informatikus utánpótlás hiánya, szakemberhiány
- Vezetők túlterheltsége
- A tudás, műveltség társadalmi presztízsének romlása
- Az értelmiségi réteg szűkülése a városban
- Mesterséges intelligencia térhódítása
- Irodai, reprográfiai szolgáltatások iránti igény megszűnése
- Állami és helyi támogatások stagnálása
- Kulturális programok túlkínálata

ALAPVETŐ ÉRTÉKEK

1. Minőség – Teljesítmény

A Könyvtár elkötelezett a minőségalapú működés és a magas minőségű szolgáltatások fenntartása, folyamatos fejlesztése mellett. Ezzel hozzájárul a lakosság életminőségének emeléséhez.

A Könyvtár vezetése és munkatársai megtartandó értéknek tekintenek a szaktudásra, valamint a teljesítményre.

2. Közösségi szerepvállalás – Családközpontúság

Tereink kialakításával, programjainkkal és szolgáltatásainkkal támogatjuk a helyi közösségi együttlétet és a társadalmi kohéziót.

Rugalmas megközelítéssel tesszük lehetővé a személyre szabott információszolgáltatást,

folyamatosan alkalmazkodva a közösségi elvárásokhoz, igényekhez és visszajelzésekhez.

Szolgáltatásaink kialakítása során, érvényesítjük a közösségvezéreltség elvét.

Család- és bababarát környezettel és programokkal várjuk a családokat.

3. Együttműködés – Partnerség

Hiszünk a partnerség erejében, a közös munkában, a lehető legszélesebb intézményi és szakmai együttműködésben hazai és nemzetközi szinten egyaránt.

4. Környezettudatosság – Fenntarthatóság

Törekszünk a környezettudatos működés tudatosítására, a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretterjesztésre, valamint a környezettudatos tartalmak terjesztésére, a szemléletformálás valamennyi könyvtári eszközeit igénybe véve.

5. Kulturális értékmegőrzés

Kiemelt feladatunknak tekintjük a vármegye és a város kulturális örökségének gyűjtését, gondozását és hozzáférhetővé tételét a jelen és jövő generációi számára.

Fontos célunk a mindenki számára elérhető tudás és információ, valamint a digitális esélyegyenlőség biztosítása.

6. Hitelesség – Elhivatottság

A Könyvtárban hozzáférhető információk megbízhatósága, naprakészsége, valamint szakmai megalapozottsága intézményünk hitelességének alapja.

Nyitott szemléletre való törekvés, megújulásra való képesség, új technológiák alkalmazása, tudatos és aktív szerepvállalás, előítéletektől mentes tér, valamint a különböző kultúrák megértésére és bemutatására való törekvés hitelességünk alapja.

STRATÉGIAI CÉLOK

1. MINŐSÉG ALAPÚ GYŰJTEMÉNY – SZOLGÁLTATÁS – HOZZÁFÉRÉS – KÖZÖSSÉG

Célok:

- Minőségalapú, közösség vezérelt gyűjteményfejlesztés
- Használókra és közösségekre fókuszáló szolgáltatások kialakítása
- Innovatív, korszerű szolgáltatások körének további bővítése
- Együttműködés helyi és országos gyűjteményekkel a hozzáférés biztosítására
- Barátságos, befogadó és elfogadó szemlélet a közösségi kapcsolatok támogatására

- A könyvtár alkotó, kreatív közösségi térként történő megjelenítése, brandépítés
- Multifunkciós közösségi terek kialakítása a találkozásokra, a tanulásra, valamint az élményszerzésre
- A felhasználói élmény vizsgálata

Kiemelt feladatok:

- Átgondolt gyűjteményfejlesztési stratégia
- Rendszeres igény- és elégedettségi felmérések a minőségirányítás mentén
- Helytörténeti dokumentumok, felsőoktatási tanulmányokat támogató könyvek, folyóiratok beszerzése, tanulási segédletek fejlesztése, diafilmgyűjtemény, képregénygyűjtemény, készségfejlesztő játékok bővítése, önfejlesztő könyvek, idegen nyelvű dokumentumok beszerzése
- Speciális állományrészek fejlesztése: PontNekedPont, Mályvapolc, Szülők Polca, Romológia, szlovák és német nyelvű dokumentumok, Babasarok, Ökopolc könyvei stb.
- Használók, partnerek bevonása a szolgáltatásfejlesztésbe
- Az állomány gyarapításának és apasztásának egyensúlyban tartása
- A hozzáférés biztosítására aktív kapcsolódás az Országos Dokumentumellátási Rendszerhez
- Új közösségi terek kialakítása használói igények alapján
- Közösségfejlesztés, közösségi rendezvények programok szervezése
- A könyvtárosközösség fejlesztése, képzés és közösségfejlesztő programok szervezése
- Közösségi adatbázisok létrehozása és közösségi együttműködést segítő szolgáltatások működtetése
- Új közösségek, új szolgáltatások (Ciróka, jóga, sakk, Netrevalók, Társasjátékklub, életvezetési kiscsoport, kommunikációs klub)
- Intergenerációs programok szervezése a generációk közötti párbeszéd elősegítése
- A könyvtár, mint egyének és csoportok találkozóhelye: közösségek, generációk, érdeklődési körök számára
- Tér biztosítása civil szervezetek számára találkozókhöz és információmegosztáshoz.

2. SZERVEZETI ERŐFORRÁS MENEDZSMENT

Célok:

- Folyamatos változó használói igényekre rugalmasan reagáló szervezet működtetése
- A rendelkezésre álló erőforrások racionális felhasználása

- A Könyvtár, mint szervezet hatékonyságának fejlesztése
- A szakmai színvonal folyamatos növelése
- A szervezeten belüli folyamatok fejlesztése
- Képzett, motivált, elismert szakemberek alkalmazása
- A szervezet erőforrásainak (pénzügyi, emberi, technológiai, infrastrukturális) szakmailag megalapozott képviselése és működtetése
- A szakmaiság és a szolgáltatási színvonal megtartása a vármegye minden könyvtárában
- A kompetenciafejlesztési programok kiterjesztése az önállóan működő települési könyvtárakra, valamint a kistételek szolgáltató helyeire
- Pénzügyi erőforrás keresés
- Korszerű, funkcionális terek, technológiai infrastruktúra folyamatos fejlesztése
- A könyvtár láthatóságának növelése, modern könyvtárkép

Kiemelt feladatok:

- A fenntartó önkormányzat érzékenyítése a szervezeti erőforrások hatékony felhasználására, folyamatos párbeszéd
- Utánpótlásnevelés, az idősödő szakembergárda tudásainak, tapasztalatainak átmentése, a szervezet frissítése új, korszerű tudással rendelkező fiatal munkatársak bevonásával
- Képzési program készítése, melynek fókuszterületei: digitalizálás, adatbáziskezelés, robotika, könyvtári marketing, minőségügy, mesterséges intelligencia a könyvtári gyakorlatban, nyelvi képzések stb.
- Korszerű és funkcionális terek kialakítása a felhasználók számára
- A technológiai infrastruktúra folyamatos fejlesztése
- Fenntartható infrastrukturális megoldások alkalmazása
- Működésképeség megőrzése
- A szervezetet működtető szabályzatok folyamatos felülvizsgálata

3. KULTURÁLIS ÉRTÉKMEGŐRZÉS – IDENTITÁSERŐSÍTÉS

Célok:

- A helyi kulturális örökségünkhöz való teljeskörű hozzáférés biztosítása
- Közösségi identitás erősítése
- A vármegye kulturális értékeinek digitalizálása, értékmegőrzése
- Közösségi identitáserősítés kulturális intézményekkel, civilekkel
- Helyi értékek, helyismereti tartalmak gyűjtése, szolgáltatások fejlesztése

- Kutatástámogatás
- Az identitás erősítését szolgáló könyvtárhasználat feltételeinek és a kulturális műveltség feltételrendszerének támogatása
- Tudásmenedzselés a kulturális értékmegőrzésben és identitáserősítésben

Kiemelt feladatok:

- Helyi alkotók, alkotóközösségek, kreatív műhelyek számára alkotótér és kiállítási lehetőség biztosítása
- A nemzeti és lokális identitás erősítése érdekében közösségi rendezvények szervezése, civil programok befogadása
- Fiatalok megszólítása kortárs önkéntesek, valamint közösségi szolgálatos diákok bevonásával
- Salgótarjáni Értéktár gondozása, bővítése
- Értékmegőrző kulturális programok szervezése, a helyi kulturális élet gazdagítása
- Tapasztalat és információmegosztás az értékmegőrzésben – KönyvTárKép, KönyvTárTér
- Nógrádi, palóc hagyományörzés, néprajzi értékek kiemelt gyűjtése és bemutatása
- Természeti, turisztikai kincseinek felfedezése (előadás, túra sorozat stb.)
- Községi identitás erősítése közös programokkal, együttműködő partnerek bevonásával
- Helyi kulturális örökség megőrzése, gyűjtése és bemutatása (helytörténeti gyűjtemény, digitalizált archívumok, helyi szerzők, helyi alkotók)
- A helytörténeti értékekre fókuszálva, művészettörténeti, irodalmi séták (Mesélő Tarján) a városban és környékén (szobrok, emlékművek, emléktáblák, emlékhelyek, épületek felkeresése érdekes történetekkel fűszerezve); helytörténeti estek helyi közreműködőkkel

4. TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁS – PARTNERSÉG

Célok:

- A társadalmi felelősségvállalás könyvtári eszközökkel történő képviselete minden használói csoport részére
- A leszakadó csoportok és egyének társadalmi integrációjának segítése
- Partnerkapcsolatok megerősítése, újak felkutatása, együttműködés
- Folyamatos párbeszéd a közösségi élet szereplőivel

- Innovatív szolgáltatások bevezetése a társadalmi felelősségvállalás és a partnerség erősítésére
- Határon túli partnerkeresés

Kiemelt feladatok:

- Gyermekek- és családbarát programok, új partnerek bevonásával: Nagycsaládosok Egyesülete, romák, egészségügyi intézmények, üzleti körök, kisebbségi önkormányzatok stb.
- Az idősek digitális készségeinek fejlesztése: NetreValók, használatképzés
- Partneri elégedettség- és igényfelmérések készítése
- A határ közelségének új lehetőségei

5. FENNTARTHATÓSÁG – KÖRNYEZETTUDATOSSÁG

Célok:

- A környezettudatosság és a fenntarthatóság, mint alapvető értékek
- A mindennapi működésben, a szolgáltatásfejlesztésben, valamint a munkatársak és a használók szemléletformálásában
- Fenntartható, zöld könyvtári működésre törekvés
- A könyvtár, mint információközvetítő és közösségi tér aktív szerepvállalása a környezettudatos gondolkodás és életmód népszerűsítésében
- A könyvtár, mint "jó példa" a környezettudatosság érdekében
- Elkötelezettség a fenntartható jövőért
- Energiatudatos könyvtári telephelyek működtetésére való törekvés

Kiemelt feladatok:

- Zöld kampányok, figyelemfelhívó programok, előadások, zöld könyvtári órák
- Környezettudatos tematikájú gyűjtemények és olvasásnépszerűsítő tartalmak képviselete, az ökotudatossággal, környezetvédelemmel, biogazdálkodással, hulladék-gazdálkodással és egészséges életmóddal kapcsolatos dokumentumok kiemelt gyűjtése
- Zöld szemlélet és az ökotudatosság iránti elkötelezettség erősítése a munkatársak és a használók körében
- A papíralapú adminisztráció csökkentése
- Környezetbarát megoldások, zöld területek kialakítása a könyvtár környékén vagy belső tereiben
- Környezetbarát eszközök (pl. tisztítószer) beszerzése, ezzel is előnyben részesítve a

környezetbarát megoldásokat

- Kapcsolódási pontok keresése a fenntartóval, iskolákkal, civil szervezetekkel fenntarthatósági projektek kidolgozásában és megvalósításában

6. DIGITÁLIS HOZZÁFÉRÉS – DIGITÁLIS MŰVELTSÉG – DIGITÁLIS TUDÁS

Célok:

- A kreativitás, önkifejezés és digitális kompetenciafejlesztés innovatív megvalósulása
- Az esélyegyenlőség jegyében működő együttműködés, a tanulás és a digitális alkotói szemlélet terjesztése
- Az e-világhoz való hozzáférés biztosítása, segítése
- A könyvtár „láthatóbbá” tétele, modernebb könyvtárkép közvetítése
- Helyi kulturális örökség megőrzése és közkinccsá tétele, ezzel erősítve a közösségi identitást és a tudásalapú digitális hozzáférést
- A digitális és technológiai innováció erősítése, kompetenciafejlesztés az olvasáskultúra és a digitális műveltség terén
- A digitalizált tartalmak kapcsolódása a nemzeti tudásvagyonhoz
- Esélyteremtés a digitális tartalmak szabad hozzáférésére a tanulás támogatására

Kiemelt feladatok:

- A fiatal korosztály, valamint a kortárs önkéntesek, közösségi szolgálatot teljesítő diákok közreműködésével a digitális tudás terjesztése: Facebook / Insta / TikTok platformokon, könyvajánlók, könyvtárajánló videók, programajánlók, online szolgáltatásaink és könyvkölcsönző automata népszerűsítése stb.).
- A Digitális Könyvtár fejlesztése, helyismereti dokumentumok digitalizálása, adatbázisok építése és bővítése
- A digitális és számítástechnikai eszközpark folyamatos korszerűsítése
- Az információs műveltség fejlesztése a megbízható információk megtalálásához és kritikus értékeléséhez
- A digitális és más készségek élményalapú fejlesztése (használatképzés, Robotika, Netrevalók stb.)
- Új digitalizálási területek kijelölése: képeslap-gyűjtemények, plakátok, személyes hagyatékok, helyi kulturális és közéleti relikviák
- A lakosság által őrzött helyi értékek – dokumentumok, fotók, kiadványok – begyűjtése, feltárása, digitalizálása és nyilvános, rendszerezett formában történő közzététele

- Együttműködés az Országos Széchényi Könyvtárral, különösen a MEK+ szolgáltatás keretében, amely lehetővé teszi a magyar írott kulturális örökség országos szintű, egységes digitális megjelenítését
- Távolról elérhető szolgáltatások körének bővítése (katalógusok, mobil applikációk, online ügyintézés, kényelmi és távhasználat, könyvkiadó automata, online kölcsönzés, adatbázisok)
- Az e-könyv kölcsönzés lehetőségének bevezetése
- A Laptapír szolgáltatás népszerűsítése, kibővítése lokális, otthonról is elérhető hozzáféréssel
- Önkiszolgáló kölcsönzés fejlesztése
- A könyvtárosok digitális kompetenciáinak folyamatos fejlesztése
- Idős korosztály - kiscsoportos közösségek, klubok programjainak szolgáltatása
- Közösségi alkotóműhelyek, makerspace létrehozása
- Digitális tartalmak készítése és közzététele, archiválás, tartalomszolgáltatás
- Modern technológiák alkalmazása, (3D nyomtatás, RFID technika, chatbot, MI)
- Interaktív tanulási tér kialakítása
- Kapcsolódás országos digitalizálási projektekhez
- Együttműködés adatbázis szolgáltatókkal

7. OLVASÁSNÉPSZERŰSÍTÉS – OLVASÁSKULTÚRA FEJLESZTÉS – TANULÁSTÁMOGATÁS

Célok:

- Az egész életen át tartó tanulás támogatása, az olvasás népszerűsítése és az olvasáskultúra fejlesztése
- Aktív szerepvállalás a város kulturális életében
- Kulturális programok szervezése a helyi és vármegyei kulturális élet gazdagítása a lakóhelyi integráció elősegítése
- Olvasásösztönző, tanulástámogató programok
- Együttműködés tanulástámogatásra alap, közép és felsőoktatási intézményekkel
- Olvasásnépszerűsítés hagyományos és újszerű eszközökkel a születéstől egész életen át
- Különleges, egyedi gyűjtemények kiajánlása, bemutatása célzott programok által

Kiemelt feladatok

- Minőségi, folyamatosan gyarapított és feltárt állomány biztosítása
- Olvasásösztönző, olvasásnépszerűsítő programok és irodalmi események szervezése

- Digitális olvasás népszerűsítése (e-könyvek, hangoskönyvek, online olvasás-népszerűsítő, készségfejlesztő játékok)
- Könyvtárhasználat népszerűsítése és a könyvtárosok szerepének erősítése olvasási tanácsadóként
- Együttműködés oktatási intézményekkel az olvasási szokások megalapozása érdekében
- Kritikus olvasási készségek fejlesztése programokkal és foglalkozásokkal
- Közösségi tanulási lehetőségek teremtése (olvasókörök, tematikus klubok)
- Online tartalmaink továbbfejlesztése: olvasói blog, podcast, videós tartalmak készítése
- Nyitott, hozzáférhető és befogadó tér biztosítása a társas érintkezésre és kikapcsolódásra („a könyvtár, mint harmadik hely”)
- A fiókkönyvtárak és a KSZR szolgáltató helyek további fejlesztése
- Sokszínű közösségi programok és rendezvények szervezése
- Határokon átnyúló szolgáltatások a szlovákiai magyar olvasók számára
- Olvasásnépszerűsítő programok szervezése a generációk közötti párbeszéd elősegítésére
- Részvétel a helyi és országos olvasásnépszerűsítő kampányokban, akciókban (Könyvtári Kihívás, Országos Könyvtári Napok stb.)
- Olvasási és információkeresési kompetenciák fejlesztése oktatási intézményekkel, civilekkel
- Élmenyszerű könyvtári órák

A BALASSI BÁLINT KÖNYVTÁR JÖVŐKÉPE

A Könyvtár az értékmegőrzés, értékközvetítés, valamint az olvasáskultúra terjesztésének alapintézménye.

Szemléletformáló tevékenységével, minőségi, jövőorientált, sokszínű élményt kínáló szolgáltatásaival – helyben és a vármegyében – elősegíti és támogatja a befogadó, innovatív és környezettudatos gondolkodás terjesztését.

A Könyvtár Salgótarján és Nógrád vármegye elismert intézményeként az elkövetkezendő években is küldetésének tekinti a minőségi szakmai munkát, a stratégiai gondolkodást, az eredményességet, a partnerséget, a folyamatos változásokhoz való alkalmazkodást.

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

A Balassi Bálint Könyvtár olyan hagyományos és virtuális teret kíván megvalósítani a jelenben és a jövőben is, ahol mindenki számára biztosított a Tudás – Élmény – Közösség egysége.

Nógrád vármegye könyvtárainak és közösségi helyeinek koordinátoraként hozzá kíván járulni a helyi, vármegyei és országos közösségek fejlődéséhez.

Jövőképének megfelelően biztosítja és közvetíti a hiteles információhoz való szabad, korlátozás nélküli, egyenlő esélyű hozzáférést.

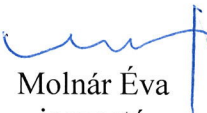
Összességében:

A mellékletben szereplő legfontosabb, kiemelt tervszámok a SWOT analízis figyelembevételével készültek.

Vármegyei hatókörű városi könyvtárként a minőségi szakmai munka megtartása a legfontosabb cél, de nem tekinthetünk el a veszélyekben és a gyengeségekben felsorolt hatásoktól sem.

Így válik hitelessé, teljesíthetővé és vállalhatóvá a Balassi Bálint Könyvtár 2026-2030 Stratégiai Terve.

Salgótarján, 2025. november 17.

Molnár Éva
igazgató

MELLÉKLET

TERVEZETT TELJESÍTMÉNYMUTATÓK 2026-2030

Mutatók	Szám adatok 2024	Terv adatok 2026-2030	%
I. Szolgáltatási feladatok			
A tárgyévben a könyvtárat aktívan használók száma	6248	6873	10
Tárgyévben a könyvtárhasználatok száma	1215217	1397500	15
A tárgyévi regisztrált használók száma	5990	6589	10
A tárgyévi látogatók száma	162419	186782	15
A könyvtári OPAC használatának gyakorisága (használat/év) (kattintás az OPAC-ra)	616694	712648	15
II. A kölcsönzések száma dokumentumtípusonként			
Könyv	63993	73592	15
Elektronikus dokumentum kölcsönzés (db)	0	200	200
A fogyatékkal élők számára akadálymentes szolgáltatások száma	9	11	20
III. Gyűjteményfejlesztés			
A könyvtári állomány éves gyarapodása dokumentumtípusonként			
Könyv (db)	6441	7407	15
E-könyv (db)	25	250	1000
Egyéb dokumentum (például okosjáték, társasjáték) (db)	0	300	300

IV. Rendezvény, kiállítás			
A könyvtárban a tárgyévben szervezett helyi, vármegyei és országos szintű közösségi programok, rendezvények száma összesen	607	698	15
Résztevők száma	18405	21166	15
Tárgyévben a családok számára meghirdetett rendezvények száma	76	87	15
Résztevők száma	2224	2558	15
A vármegyei hatókörű városi könyvtár esetében az általa ellátott kistélepüléseken szervezett rendezvények száma	322	338	5
Résztevők száma	15810	16601	5

**Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének
Népjóléti Bizottsága**

Szám: 1/2026.(I. 26.) NJB határozat

Tárgy A Balassi Bálint Könyvtár
2026-2030-ig tartó időszakra
szóló stratégiai tervének
elfogadása

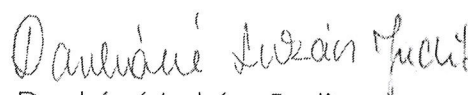
HATÁROZAT

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének Népjóléti Bizottsága az Önkormányzat és Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 24/2020. (VIII. 27.) önkormányzati rendelet 8. mellékletének 56. sorában meghatározott átruházott hatáskörben, – a kultúráért felelős miniszter, valamint az Ügyrendi Bizottság véleménye alapján – elfogadja a Balassi Bálint Könyvtár 2026-2030-ig tartó időszakra szóló stratégiai tervét az 1. melléklet szerint.

Határidő: azonnal

Felelős: Dankóné Lukács Judit bizottsági elnök

Salgótarján, 2026. január 26.

Dankóné Lukács Judit
bizottsági elnök

A határozatról értesülnek:

1. Polgármester, helyben
2. Balassi Bálint Könyvtár, székhelyén
3. Humánszolgáltatási és Szervezési Iroda, helyben
4. Irattár

